

Zofia Malec, Wojciech Zwierzchowski

Realizacja i stosowanie wideoprogramów w przedmiocie "kultura fizyczna z metodyką"

Nauczyciel i Szkoła 2 (3), 90-93

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zofia MALEC
Wojciech ZWIERZCHOWSKI

Realizacja i stosowanie wideoprogramów w przedmiocie „kultura fizyczna z metodyką”

Metodyka kultury fizycznej bada całokształt problematyki dotyczącej wykrywania związków i zależności związanych z procesem nauczania przedmiotu. Są to również środki i sposoby prowadzenia procesu dydaktycznego z uwzględnieniem m.in.: struktury, budowy i treści programów w poszczególnych grupach wiekowych, analiza procesu nauczania (zgodnie z potrzebami zdrowotno-fizjologicznymi, psychologicznymi i społeczno-wychowawczymi), planowanie i warunki do realizacji celów i zadań. To także kontrola, ocena, metody i formy pracy w czasie lekcji. Metodyka korzysta z dorobku teorii sportu, pedagogiki, psychologii, fizjologii, higieny oraz innych nauk.

Przygotowanie przyszłego nauczyciela wymaga zatem kompleksowych działań i programów, a ulepszanie pracy opiera się na racjonalnych przesłankach – konfrontacji osiągnięć z zamierzeniami, oraz łączenia teorii z praktyką.

W ramach przedmiotu „kultura fizyczna z metodyką” studenci pedagogiki wczesnoszkolnej poznają cele i zadania kultury fizycznej, zaznajamiają się m.in. z systematyką ćwiczeń, metodami i formami pracy, czynnościami nauczyciela i bezpieczeństwem podczas lekcji, organizacją pracy oraz zasadami metodycznej konstrukcji i budowy toku lekcyjnego. Niektóre treści muszą być poparte demonstracją. Uzupełnieniem treści teoretycznych może być wideoprogram. W końcowym etapie ćwiczeń studenci opracowują konspekty lekcji wychowania fizycznego, a następnie odbywają śródroczne praktyki pedagogiczne w szkołach ćwiczeń. W czasie praktyk studenci hospitują lekcje prowadzone przez szkolnego nauczyciela, a następnie samodzielnie według skonstruowanego konspektu przeprowadzają lekcje. Bezpośredni kontakt z dziećmi umożliwia zdobywanie doświadczeń, spraw-

dzenie własnych oczekiwań i możliwości, wykazanie się pomysłowością i inwencją. Praktyki śródroczne są integralną częścią procesu kształcenia przyszłych pedagogów.

Badania ankietowe wśród 80 studentów ostatnich lat studiów, oraz sondaż wśród absolwentów pracujących w szkołach wykazały, że realizowany program w ramach przedmiotu przygotowuje do pracy w szkole w stopniu bardzo dobrym – 32,8%, dobrym – 52%, dostatecznym – 4,5%, nie miało zdania – 4,5% ankietowanych.

Na skuteczność procesu kształcenia mają również wpływ dostępne techniczne środki nauczania, które powinny uzupełniać opracowane teoretycznie w literaturze metody i rozwiązania organizacyjne.

Wśród odpowiedzi na pytanie „jak udoskonalić (jakie wprowadzić innowacje) kształcenie praktyczne?” – najczęściej powtarzającą się, odpowiedzią była – „w większym stopniu wykorzystywać nowoczesne techniczne środki nauczania”.

Medium dydaktycznym przeznaczonym przede wszystkim do przekazywania treści w warstwie obrazowej jest technika wideo i jest ona wykorzystywana w realizacji kształcenia metodyczno-praktycznego studentów.

W celu rzetelnej realizacji wideoprogramu opracowano szczegółowy algorytm postępowania – obejmuje on zagadnienia i problemy ujęte w kilku etapach realizacyjnych:

1. Etap przygotowawczy:
 - wypracowanie założeń, określenie celów wykorzystania wideoprogramów w czasie zajęć ze studentami,
 - dobór zespołu – prowadzący lekcję, klasa,
 - dobór ekipy realizacyjnej – operator, reżyser, scenarzysta; postawienie zadań i przygotowanie do rejestracji,
 - przestudiowanie tematu.
2. Opracowanie niezbędnej dokumentacji:
 - sprecyzowanie tematu,
 - opracowanie scenariusza (scenopisu),
 - wybór miejsca i terminu.
3. Realizacja wideorejestracji.
4. Prace montażowe.
5. Pokaz wideoprogramu.
6. Weryfikacja dydaktycznej przydatności wideoprogramu.

Ekipa realizacyjna w składzie – wykładowca przedmiotu oraz kompetentny specjalista wszystkie zadania wypracowują wspólnie. W skład ekipy włączono studentów odbywających aktualnie cykl zajęć i przygotowujących się do prowadzenia lekcji w ramach praktyki śródrocznej w szkole podstawowej.

Podstawą opracowania scenariusza (scenopisu) wideoprogramu były szczegółowe konspekty lekcji skonstruowane przez studentów.

Posiadane skromne środki techniczne zdeterminowały sposób realizacji materiału filmowego. Zrezygnowano z elementu reżyserii. Rejestracja mimo to nie

odbywała się w sposób ciągły, a dotyczyła jedynie wybranych elementów lekcji zgodnych z założonymi wcześniej celami. Określono na podstawie doświadczeń i obserwacji czas trwania wideoprogramu – wynosi on od 12 do 18 minut projekcji wideo i zbliżony jest w czasie trwania do 1–2 scen filmowych.

W warstwie obrazowej realizowane były ujęcia o dużym czasie trwania – do kilkudziesięciu sekund, a nawet ponad 1 minutę. Zarówno „metodyk” jak i „operator” nie ingerowali w jakikolwiek sposób w przebieg lekcji z punktu widzenia jej atrakcyjności rejestracyjnej. Możliwe zatem były błędy wykluczające wykorzystanie materiału filmowego mimo wcześniejszych drobiazgowych przygotowań.

W warstwie dźwiękowej zrezygnowano z nagrania bezpośredniego komentarza do treści obrazowej. Wideoprogramy zawierają oryginalnie zapisany dźwięk zajęć w sali gimnastycznej. Mimo posiadanej funkcji „dubbingu” zrezygnowano z tej technicznej możliwości na rzecz bezpośredniego werbalnego opisu prezentowanego obrazu. Prowadzący przedmiot ma możliwość manipulacji obrazem podczas zajęć ze studentami.

Prace montażowe mają nie tylko charakter techniczny. Wyboru ujęć i sekwencji dokonano z punktu widzenia niedociągnięć technicznych, treści i in. Tabela montażowa jest efektem żmudnej wielogodzinnej pracy ekipy realizacyjnej. Zawiera dokładnie opisane czasem rozpoczęcia i zakończenia (czasem trwania, czasem montażowym) ujęcia przeznaczone do montowania, ich kolejność na taśmie. Metody postępowania montażowego są opisane w literaturze popularnej i technicznej, stąd nie będą omawiane.

Posiadane środki techniczne nie pozwoliły na wyrafinowany jakościowo montaż, niemniej wykonany starannie metodą „dogrywania na zakładkę” z wykorzystaniem zaplanowanych i wykonanych podczas rejestracji, prostych kamerowych efektów montażowych, daje zadowalające rezultaty.

O ostatecznej przydatności wideoprogramu decyduje opinia najbardziej zainteresowanych – tych do których jest adresowany, a także uzyskane efekty w procesie metodyczno-praktycznego przygotowania studentów.

Po zakończeniu cyklu zajęć z wykorzystaniem 4 różnych wideoprogramów z przedmiotu „kultura fizyczna”, zadano studentom studiów dziennych trzy pytania:

1. W jakim stopniu uzupełnieniem bądź poszerzeniem wiedzy teoretycznej były wideoprogramy (filmy dydaktyczne wideo)?

2. Czy wideoprogramy z przedmiotu „kultura fizyczna z metodyką” pomogły w przygotowaniu i prowadzeniu lekcji podczas praktyk śródrocznych?

3. Czy chciałaby Pani, Pan uczestniczyć w przygotowaniu i realizacji wideoprogramów (filmów dydaktycznych wideo)?

Na żadne z przytoczonych pytań nie było ocen lub odpowiedzi negatywnych. Oceny bardzo dobra i dobra stanowią nieco ponad 80% w pytaniach 1. i 2. Interesujące jest to, że mimo początkowych obaw ponad 85% (3. pytanie) studentów chce uczestniczyć w przygotowaniu i realizacji rejestracji wideo. Zaangażowanie studentów w praktycznej działalności było nadzwyczaj wysokie.

Weryfikacja dydaktycznej przydatności techniki wideo była pozytywna. Wspólna realizacja materiałów dydaktycznych przez studentów i wykładowców na każdym etapie przygotowania wideoprogramów rozwija twórczo wyobraźnię i wiedzę studenta. Świadomość realizacji nowego materiału dydaktycznego wywołuje pozytywny emocjonalny stosunek do realizowanych zajęć.

Użycie podczas realizacji filmów wideo technologii informatycznych pozwoliłoby na jakościowy skok. Inwestycja taka umożliwi wykonywanie materiałów dydaktycznych nie tylko w tradycyjnej formie na taśmie magnetowidowej, ale jako programów multimedialnych na płycie CD. Multimedialny program dydaktyczny realizowany profesjonalnie, a także w warunkach wydziału, zakładu staje się i będzie niezbędnym elementem metodyczno-praktycznego kształcenia przyszłego nauczyciela.

Bibliografia

1. Barankiewicz J.: *Wychowanie fizyczne w klasach nauczania początkowego*. Kalisz 1992.
2. Małec Z.: *Cele i zadania przedmiotu „kultura fizyczna z metodyką” w kierunkowym kształceniu nauczycieli nauczania początkowego*. W: *Kształcenie nauczycieli klas początkowych*, Red. H. Moroz. Warszawa 1994.
3. Rutkowski J. E.: *Wideo-technika*. Warszawa 1992.
4. Skrzypczak J.: *Film dydaktyczny w szkole wyższej*, Warszawa 1985.
5. Strykowski W.: *Audiowizualne materiały dydaktyczne*, Warszawa 1984.